

ערוכה ושמורה

דברי תורה בעניני הפרשה, ערוכה בכל ושמורה

פרשת נח תשפ"ז – גליון מס' 23

יסוד איסור אכילת דם ואבר מן החי בישראל ובבן נח

מהות השחיטה: הפסקת המשכת החיים החדשים

מהות השחיטה היא חיתוך הסימנים, הקנה והושט. לכשרות השחיטה אין צורך אף לחתוך את הורידין כדי לשפוך את הדם. רבי יהודה הזהיר על הורידין, אולם עיקר השחיטה הוא הסימנים (חולין כז ע"א).

הקנה והושט הם האברים שמושכים לגוף כל העת חיים חדשים: הקנה על ידי הנשימה, והושט על ידי האכילה. בלעדיהם אין לבהמה יכולת להמשיך לחיות, גם אם אינה מתה מיד, בגלל החיים שכבר משכה קודם לכן. השחיטה היא אפוא הפסקת יכולתה של הבהמה למשוך אליה חיים חדשים, ובכך היא חדלה מלהיות עוד בארץ החיים.

שפיכת הדם, לעומת זאת, היא ענין אחר. היא הרקת החיים שכבר ישנם בתוך הגוף, וחיים אלה הם הנקראים 'נפש'. הדם הוא הביטוי של החיים שכבר נמצאים בגוף.

נמצא שיש כאן שתי פעולות: הפסקת המשכת החיים החדשים, והרקת החיים הקיימים. השחיטה הרגילה אמורה לגרום גם ליציאת הנפש עם הדם, כדי להפריד את החיים מן הבהמה באופן מושלם. אולם אין הדבר מעכב, כל עוד חייה נגמרו כתוצאה מהפסקת המשכת החיים החדשים.

השחיטה באה אפוא להפריד את החיים מן הבשר שאינו אלא 'כירק עשב', וכך יוכל האדם לאכול אותו. קודם לכן היה הבשר אסור בגלל הנפש שבו, שהרי הבשר והנפש כרוכים זה בזה. מעתה נעשה הבשר הנפרד מן החיים כירק העשב, שאין בו נפש חיה.

אך את החיים עצמם לא התירה התורה לאכול. לכן מיד סמוך להיתר נאמר "אף בֶּשֶׂר בְּנִפְשׁוֹ דָּמוֹ לֹא תֹאכְלוּ", וממנו נלמד איסור אכילת דם ואיסור אבר מן החי, הצד השווה שבהם הוא שהאוכל אותם הרי הוא כאוכל חיים. והאוכל חיים מזלזל במהות החיים, ודומה לרוצח. הרוצח אינו מחשיב את חיי חברו, ונוהג בהם כאילו אינם אלא דבר שאפשר לסלקו מן הדרך. כך גם האוכל את הבשר בעוד נפשו

החיים לא הותרו לאכילה אלא רק הבשר

"כָּל רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא חַי לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה כִּי־רֶק עֶשֶׂב נָתַתִּי לָכֶם אֶת פִּלֵּי. אֲךָ בֶּשֶׂר בְּנִפְשׁוֹ דָּמוֹ לֹא תֹאכְלוּ" (בראשית ט, ג-ד).

את המקרא "אף בֶּשֶׂר בְּנִפְשׁוֹ דָּמוֹ לֹא תֹאכְלוּ" פירשו חז"ל (סנהדרין נז ע"א) שהוא אזהרה על אכילת אבר מן החי. כלומר: "אף בֶּשֶׂר" [כאשר הוא עדיין כרוך] "בְּנִפְשׁוֹ" [שהיא "דָּמוֹ" – לא תאכלו. כמו שנאמר "כִּי נֶפֶשׁ כָּל בֶּשֶׂר דָּמוֹ בְּנִפְשׁוֹ הוּא" (ויקרא יז, יד).

התורה מבדילה כאן בבירור בין שני דברים. מותר ליטול את חייו של כל רמש אשר הוא חי, כדי ליזון מבשרו. אולם את הנפש אסור לאכול. על כן כל עוד הבשר 'בנפשו דמו', הוא אסור באכילה. כלומר, הקב"ה התיר לאדם לאכול בשר, ולא התיר לו לאכול חיים.

ממה שהדגישה התורה כי נפשו היא דמו, אנו למדים שאיסור אבר מן החי חל אצל בני נח גם לאחר השחיטה, על אבר שניטל מן הבהמה בעודה מפרכסת (חולין קכא ע"ב). אולם לישראל הותר אבר מן החי מיד בשחיטה, כמו שנאמר "וְזָבַחְתָּ וּגְו' פֶּאֶשֶׁר צִוִּיתָךְ וְאָכַלְתָּ בֶּשֶׂר עֲרִיף כָּל אֹת נִפְשָׁךְ" (דברים יב, כא) – מכאן שהזביחה מתירה באכילה (יומא עה ע"ב). אלא שגם לישראל אסור לאכול מן הבהמה קודם שתצא נפשה, משום איסור אחר: "לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם" (ויקרא יט, כו; סנהדרין סג ע"א).

יש להבין: כיון שבעוד הבהמה מפרכסת לאחר השחיטה עדיין הבשר בנפשו דמו הוא, מדוע אינה אסורה משום אבר מן החי לבני ישראל עם קדושו? והרי הזהירה אותנו התורה הזהר ושנה: "וְלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבֶּשֶׂר" (דברים יב, כג). לשם כך עלינו להתבונן במהות השחיטה ותועלתה, ובהפרש שבין ישראל לעמים.

שופך דם האדם: צלם אלהים

”וְאֵךְ אֶת דְּמָמְךָ לְנִפְשֹׁתֶיךָ אֲדָרְשׁ מִיָּד כָּל חַיָּה אֲדָרְשֶׁנּוּ וּמִיָּד הָאָדָם מִיָּד אִישׁ אָחִיו אֲדָרְשׁ אֶת נִפְשׁ הָאָדָם. שֹׁפֵךְ דָּם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ וּשְׂרָצוּ בָאָרֶץ וּרְבוּ בָהּ” (בראשית ט, ה-ז).

ורק הלקיחה מן המזבח נאמרה בלשון נוכח, ולא ההמתה עצמה.

וטעם הדבר, שאין הקב”ה רוצה שהעונש ייעשה כביכול על ידו. כך אמרו בגמרא (שבת קמט ע”ב): ”כל שחבירו נענש על ידו – אין מכניסין אותו במחיצתו של הקדוש ברוך הוא”, ולמדו זאת מן הכתוב ”גַּם עֲנוֹשׁ לְצַדִּיק לֹא טוֹב” (משלי יז, כו): ”אין ‘לא טוב’ אלא רע, וכתוב: ‘כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְרָךְ רָע’ (תהלים ה, ה) – צדיק אתה ה’ ולא יגור במגורך רע”. הקב”ה אינו חפץ בעונש, וכמו שנאמר ”מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב” (איכה ג, לח), ודרשו חז”ל: לא תצא הרעות, אלא הטוב (ספרא בחוקות ב ד). משום כך, כאשר הוא מצווה על המתת החוטא, אין הציווי בא בלשון נוכח, כאילו הוא עצמו העושה, אלא בלשון נסתר.

רק אצל עבודה זרה החמורה, מצאנו ציווי בלשון נוכח בשלל לשונות מיתות בית דין המיוחדות לה – סקילה, הריגה והכאה, שנאמר: ”וּסְקַלְתֶּם בְּאֲבָנִים” (דברים יז, ה) בפרשת שופטים, ”כִּי הָרַג תִּהְיֶינָה” (שם יג, י) במסית, ”וְהָרַגוּ אִישׁ אֶת אָחִיו” (שמות לב, כז) בעגל, ו”הִכָּה תִּכָּה אֶת יָשְׁכִי הָעִיר הַהוּא לְפִי חֶרֶב” (דברים יג, טז) בעיר הנדחת, ו”הָרַגוּ אִישׁ אֶנְשֵׁי הַנְּצֻמִּים לְבַעַל פְּעֹר” (במדבר כה, ה). וקרוב לזה במכשפה: ”מִכְשָׁפָה לֹא תִחַיָּה” (שמות כב, יז). כיון שהעובד עבודה זרה מרד במלכו של עולם, ועליה נאמר: ”כִּי אֲנֹכִי ה’ אֱלֹהֶיךָ אֵל קָדָשׁ” (שמות כ, ה). על כן נאמר הציווי בלשון נוכח, וכאילו הקב”ה עצמו הוא העושה.

יש להתבונן בלשון המקראות. כי הנה הפרשה כולה נאמרה בגוף ראשון, מאלהים לנח: ”אֲדָרְשׁ”, ”אֲדָרְשֶׁנּוּ”, ”אֲדָרְשׁ”. אולם הפסוק ”שֹׁפֵךְ דָּם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם” נאמר בגוף נסתר. ולא נאמר ”דמו תשפוך כי בצלם אלהים עשיתי את האדם”.

יתכן שכאשר ה’ מורה על דבר בגוף ראשון, המצוה עושה את הדבר על דעת המצוה, וכאילו המצוה הוא שעשהו, כי על דעת רבו הוא עושה. ואילו ציווי שבא בלשון נסתר משמעו שהמצוה חפץ שכן ייעשה, והשומע מבין מה עליו לעשות, אף שלא נאמר לו ”לך תעשה כך”. והנה ”בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ” – בידי אדם, כלומר בני אדם הם שישפכו את דמו של הרוצח במיתת בית דין. ושפיכת דם על ידי ממתים מחלד, אף כשהיא מצוה, אינה יכולה להיחשב כמעשה ה’, ועל כן אין ההוראה עליה באה בגוף ראשון.

דומה לכך היא הוראת ההמתה בתורה, שבכל מקום היא כתובה בלשון נסתר. לרוב בלשון ”מוֹת יוֹמָת” (כגון שמות כא, יב), ולעתים ”יוֹמָת” לבד (שם לה, ב). וכן בסקילה: ”סָקוּל יִסָּקֵל” (שם יט, יג), ובמכה עבדו: ”נָקָם יִנָּקֶם” (שם כא, כ). ובמקום שנוכחים הממיתים, הם נזכרים בגוף שלישי ולא בלשון ציווי אליהם: ”וְרָגְמוּ אוֹתוֹ כָּל הָעֵדָה” (ויקרא כד, יד), ”עַם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בְּאֶבֶן” (שם כ, ב), ”וְרָגְמוּהוּ כָּל אֲנָשֵׁי עִירוֹ בְּאֲבָנִים” (דברים כא, כא), ”גָּאֵל הַדָּם הוּא יָמִית אֶת הָרוֹצֵחַ” (במדבר לה, יט). ויש שאין הכתוב מזכיר את מעשה ההמתה כלל, אלא את תוצאתו: ”וְיָמִית הָאִישׁ הַהוּא” (דברים יז, יב). ויש גם ”מַעַם מְזֻבָּחֵי תִקְחֶנּוּ לְמוֹת” (שמות כא, יד),

אדם לא הפריד נפש מבשר, אלא השחית נפש, ועל כן ”שֹׁפֵךְ דָּם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם”.

החיים אצל ישראל הם הנמשכים מעליון ואצל בן נח הם המורגשים בלבד

מעֵתָּה נִבִּין מדוע לא נזהרו ישראל על המפרכסת אלא בני נח הם שנוזהרו עליה. כי הנה חיי ישראל הם חיים של חיבור לשורש החיים, כמו שנאמר: ”וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בִּיה’ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים פְּלִכֶם הַיּוֹם” (דברים ד, ד). משום כך, חיים שאינם מחוברים עוד לשורשם אינם נחשבים כחיים לגבי ישראל.

לכן לאחר שהבהמה נטבחה ונותקה ממשרכת חיים חדשים מלמעלה בחיתוך סימניה, החיים שעדיין פועמים בקרבה אינם חשובים להיקרא ’חיים’ מבחינת ישראל. לכן אין

בו: הוא מתייחס אל החיים עצמם כאל מזון, כאל ’ירק עשב’ שנועד לצרכו, ומבטל בכך את ערכם ואת היותם שייכים למקור החיים. לכן סמכה התורה את שני הענינים זה לזה, ומיד אחר ”אֵךְ בְּשָׂר בְּנִפְשׁוֹ דָּמוֹ לֹא תֹאכְלוּ” נאמר ”וְאֵךְ אֶת דְּמָמְךָ לְנִפְשֹׁתֶיךָ אֲדָרְשׁ” (בראשית ט, ה).

את האדם אסור להרוג ולהפריד את נפשו מבשרו כדרך שאפשר לאכול כל חי, והטעם הוא ”כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם”, מאחר שהאדם נברא בצלם אלהים, אשר נמצא עליו גם לאחר מותו כמו שמוכח מדין הלנת המת על העץ, שנאמר: ”לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ כִּי קְבוּר תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי קָלַלְתָּ אֱלֹהִים תְּלוּי” (דברים כא, כג). נמצא כי ההורג נפש

בישראל איסור אבר מן החי במפרכסת.

אולם בני נח, שאינם דבקים בשורש החיים, החיים שלהם קרובים לרמת החיים הנעדרים, כמו אלה שבבהמה לאחר פסיקת הקנה והושט. לכן לגביהם, כל עוד נפשו-דמו בו, עדיין החיים בקרבו, והאוכל ממנו הרי הוא כאוכל חיים, ואכילת חיים כמוה כהכחשת החיים והפסקתם.

עתה מובן גם מדוע בן נח אינו מצווה על השחיטה. השחיטה, כאמור, ענינה הפסקת המשכת החיים החדשים הנמשכים מלמעלה. לישראל, שחיהם הם החיבור לשורש החיים, זו הפעולה המפרידה את החיים מן הבשר ועושה אותו 'כירק עשב', ולכן אין הבשר מותר להם אלא בשחיטה, ולא די להם בשפיכת הדם. כי בשר שלא עבר הפרדה זו, אף שנשפך דמו ומתה הבהמה, לא הופסקה בו שאיבת החיים מצד עצמו, אלא רק מחמת סיבה צדדית חדל לשאוב חיים. על כן לא נפרד הבשר להיות כירק עשב בפני עצמו, ועדיין יש בו מראה חיים הנמשכים מלמעלה, ואינו מותר באכילה.

אולם לבן נח אין שייכות כל כך לחיים החדשים הנמשכים מלמעלה. לגביו החיים הם הנפש הנמצאת בגוף ומורגשת בחוש בתנועת החיים, ועל כן הצטוו אף הוא על אבר מן החי, מאחר שהחיים נשארו מורגשים. אבל משהפסיקה הבהמה להיות הרי שבתפיסת בן נח אין בה מראה חיים כלל, ולכן אין לגביו חשיבות כיצד נפסקת המשכת החיים, והשחיטה אינה משנה לו דבר, וגם הדם שכל מהותו הוא מראה חיים ולא חיים ממש, גם הוא אינו נחשב לחיים אצל בן נח שחיים אינם אלא המורגשים. לכן גם לאחר השחיטה כל עוד הבהמה מפרכסת עדיין חיה היא

לגביו, שחיים הם המורגשים בלבד, ועל כן אסורה לו עד שתצא נפשה.

❖ יסוד איסור אכילת הדם לעומת זריקת הדם על המזבח

אלא שעדיין יש לשאול: אם רק חיים המחוברים לשורש וממשיכים חיים חדשים נחשבים חיים לגבי ישראל, כיצד נוסף לישראל איסור אכילת הדם, "כי הדם הוא הנפש" (דברים יב, כג)? הרי קל וחומר הוא שחיים כאלה אינם חיים לגבי ישראל.

הענין הוא, כי אף שלאחר שיצאה נפשה אין הבהמה חיה עוד כלל, מכל מקום נאסר הדם באכילה, לא משום שאכילתו היא כאכילת חיים, אלא משום שהדם הוא כלי החיים, המקום והביטוי של החיים, האמצעי שעל ידו חיתה הבהמה. כמו שנאמר: "כי נפש הִבְשָׁר בְּדָם הוּא וְאֲנִי נִתְּתִיו לָכֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל נַפְשֵׁיכֶם כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ יִכָּפֵר" (ויקרא יז, יא).

כלומר, הכתוב מלמדנו כי הדם הוא הנפש, אלו החיים, והחיים שייכים למקור החיים ולא לאף אחד אחר. לכן לא ניתן הדם לאדם לאכילה, אלא להקריבו על המזבח. ובזריקתו מראה האדם שהנפשות שייכות לקב"ה, ובכך חייו של האדם נהפכים להיות חיים של הקב"ה. ממילא מתכפרת נפשו, שהתנתקה והתלכלכה בעוונות ובחיים מנותקים.

נמצא שאכילת הדם היא פעולה הפוכה מזריקתו על המזבח. האוכל דם מראה שהחיים מנותקים ממקורם ואין מניעה לאכלם. גם אם אין באכילתו הכחשת החיים עצמם, יש בה הכחשת הבעלות של צרור החיים על החיים.

לכן האיסור חמור כל כך, עד שאוכלו נכרת מעמיו. משא"כ אבר מן החי, שאין

❖ אֲשֶׁמְרָה לְפִי ❖

יתחפך חֶמֶר להיות חֶמֶר
כתב הרד"ק בספר השרשים
(שרש חמר):

"וּתְחַמְרָה בְּחֶמֶר" (שמות ב, ג), שעושיין מסיד ומחול לבנות ממנו ולטוח בו. ויש אומרים שהוא כמין זפת. "וְהַחֶמֶר הָיָה לָהֶם לְחֶמֶר" (בראשית יא, ג), זה היפך זה, זה טיט וסיד וזה טיט עפר. החומר הוא טיט סיד, מן הנראה כי לעומת אבן הוא בספור, וזה כשיהיו שניהם בספור אחד.

הלשון אינה מבוררת דיה. מה פירוש "זה היפך זה"? ומה פירוש "וזה כשיהיו שניהם בספור אחד"? ועוד, שהרד"ק מבאר מהו החֶמֶר ומהו החֶמֶר כשהם באים יחד, אך אינו מבאר מהו החֶמֶר כשהוא לבדו. וכנראה שגם במהדורת ברלין תר"ז, שם נוקדו המילים, השתבשו בזה.

תחילה נראה מה כותב הרד"ק עצמו בפירושו לפסוק זה (בראשית יא, ג):

ותהי להם הלבנה לאבן... והיתה להם הלבנה לבנין במקום אבן כי אין אבנים בבבל. והחמר היה להם לחומר – החמר הוא טיט מגובל עפר במים, וחומר הוא המוגבל מסייד ומחול במים, ושם לא היה להם אבנים שיהיו שורפים לסייד. והיה להם לבנינים החמר במקום החומר.

כאן ברור ש'החמר' שבפסוק

הוא טיט עפר, ו'החֲמֹר' הוא טיט סיד. מכאן נפנה לדבריו בספר השרשים.

עתה יתבארו דבריו שם. בפסוק "וַתִּחְמָרָה בְּחֲמֹר" החֲמֹר הוא שם כללי לטיט, שעושים מסיד, וכן מחול, לבנות ממנו ולטוח בו. אבל בפסוק "וַתִּחְמָר הָיָה לָהֶם לְחֲמֹר" החֲמֹר אינו שם כללי, שהרי "זה היפך זה": החֲמֹר הפך לחֲמֹר. החֲמֹר הוא טיט וסיד, והחֲמֹר הוא טיט עפר. ומניין שהחֲמֹר הוא טיט סיד? "מן הנראה כי לעומת אבן הוא בספור". שכן כתוב "וַתִּהְיֶה לָהֶם הַלְבָּנָה לְאֹכֵן וְהַחֲמֹר הָיָה לָהֶם לְחֲמֹר". הלבנה עומדת לעומת החֲמֹר, והאבן עומדת לעומת החֲמֹר. ומכיון שהטיט השייך לאבן הוא טיט העשוי מסיד, נמצא ש'חֲמֹר' שבפסוק זה הוא טיט סיד, וממילא החֲמֹר הוא טיט עפר.

ועל כן מסיים הרד"ק: "וזה כשיהיו שניהם בספור אחד". המשמעות המופרטת של החֲמֹר, טיט עפר דווקא, נוהגת רק כאשר החֲמֹר והחֲמֹר נזכרים יחד. כאשר החֲמֹר בא לבדו, הוא שם כללי לכל טיט.

מיד אחר הדיון בחֲמֹר וחֲמֹר מביא הרד"ק בספר השרשים את הפסוק "תִּתְּהַפֵּךְ כְּחֲמֹר חוֹתָם" (איוב לח, יד). לכאורה זהו עוד פסוק מן הפסוקים הרבים שהוא מביא בשרש זה. אך יש לומר שהוא רצה לרמז בזה, בדרך לשון נופל על לשון, כי החֲמֹר של דור הפלגה הוא "תתהפך כחומר", שהרי היה היפך החֲמֹר.

שבבהמה שייכים לבעל החיים, מעתה הותר לו להיות ניזון מבשר שהיתה בו נפש חיה, מאחר שעל ידי הקרבן מתברר כי נטילת חיי הבהמה שוב אינה התכחשות לבעל החיים.

נמצא שהיכולת להקריב והרשות לאכול כרוכות זו בזו. מי שמסוגל להעלות את החיים לבעליהם על המזבח, רשאי גם להיזון מן הבשר.

כך מראים גם המקראות בספר דברים, שאכילת הבשר האמיתית היא אכילת קרבן שבו נשפך דם הנפש על המזבח. רק כאשר האדם רחוק מן המקום, הותר לו לאכול בשר אחר, שנאמר: "כִּי יִרְחִיב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת גְּבוּלְךָ... וְאָמַרְתָּ אֲכֹלָה בָּשָׂר... פִּי יִרְחַק מִמָּקֶד הַמָּקוֹם... וְזָבַחְתָּ מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאֲנֶךָ... וְאָכַלְתָּ בִּשְׂעָרֶיךָ" (דברים יב, כ-כא). ולדעת רבי ישמעאל, במדבר לא הותר להם לישראל בשר תאוה כלל, אלא בשר קרבן (חולין טז ע"ב). הרי שבמקום שהמזבח קרוב, עיקר אכילת הבשר היא מן הקרבן, ובשר חולין הוא היתר למי שרחוק מן המקום.

وهוא קרוב להיות גם הטעם שהדם הניתן על המזבח מכפר על האדם. האדם, אשר יצר לבו רע מנעוריו, מתרחק ללא הרף ממקור החיים. כאשר הוא מקריב את החיים וכליהם לבעל החיים, הוא חוזר ומתקרב ומתחבר לשורש החיים, ובכך מתכפרת ומיתקנת ההתרחקות.

ובכך מאריך המזבח את ימיו של אדם (עיין ברכות נד ע"ב-נה ע"א). קודם שהעלה ריח ניחוח היו לו רק חייו שלו, חיי אדם שהוא צלם אלהים. לאחר שהעלה ריח ניחוח, הוא גילה שה' הוא חיי החיים, ומעתה הוא שייך לבחינות חיים נוספות, ובכך מאריך הוא ימים בכמות ובאיכות.

בו כרת, כיון שאין בו הכחשת קונה החיים, אלא התעלמות מן החיים כמי שאינם.

מן הטעם הזה נאסרה גם האכילה מן הבהמה קודם שתצא נפשה, משום "לא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם" (סנהדרין סג ע"א). אף שאין לה עוד את החיים שהיו לה קודם, ואין זה אבר מן החי כמו שהתבאר, מכל מקום כל עוד הדם מפעפע בבהמה ונפשה בקרבה, אכילת הבשר קרובה להיות כאכילת הדם.

היתר אכילת בשר רק לאחר הקרבת קרבן

והנה מן המקרא משמע כי רק לאחר שהעלה נח עולות על המזבח בתום המבול, הותר לו לאכול כל רמש אשר הוא חי. כי תחילה נאמר "וַיֵּכֶן נֹחַ מִזֶּבֶחַ לַה' וגו' וַיַּעַל עֹלֹת בְּמִזְבְּחֹהוּ, וַיִּרְחַח ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ" (בראשית ח כ-כא), ורק אחר כך נאמר "כָּל רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא חַי לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָה" (שם ט ג).

יש לומר שהטעם הוא, כי החיים שייכים למקור החיים בלבד. קודם שהקריב האדם קרבן, לא הודה עדיין במעשה שחיי הבריות שייכים לבוראם. אילו היה נוטל אז חיי בהמה כדי להיזון מבשרה, היה בכך כמי שנוטל את החיים לעצמו, כאילו הם שלו ולצרכו. לכן לאדם הראשון לא ניתן לאכילה אלא הצומח, כמו שנאמר: "הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֶרַע זֶרַע... לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָה" (בראשית א כט), ואילו בשר לא הותר לו (סנהדרין נט ע"ב). אכילת בשר במצב זה הייתה דומה לאכילת הדם, שיש בה הכחשת בעלותו של צרור החיים על החיים. אולם כאשר העלה נח עולות על המזבח, הכיר במעשהו זה שהחיים